

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
34170 Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177
PODUREDNIŠTVO:
34135 Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina . . . . . L. 1.250
Letna naročnina . . . . . L. 2.500
Letna inozemstvo . . . . . L. 3.500
Poštno čekovni račun: št. 24/12410

Leto XX. - Stev. 33 (1023)

Gorica - četrtek, 31. oktobra 1968 - Trst

Posamezna številka L 50

Dve obletnici

Ceškoslovaška republika doživlja te dni, čeprav v precej žalostnih okoliščinah, zlati jubilej svojega nastanka. Uradno se je rodila 28. oktobra 1918, dasi ne ravno pod srečno zvezdo. V njenih mejah se je poleg Čehov in Slovkov znašlo še tri milijone sudetskih Nemcev, pol milijona Madžarov in pol milijona podkarpatskih Ukrajincev. Čehi so v novi državi postali kot najbolj številna narodnostna skupina vodilni, pa istočasno gluhi za pravice ostalih narodov v državi. Snedli so besedo, dano pred ustanovitvijo države Slovkom, da bo Češko-slovaška federalistično urejena. Kakor Srbi v Jugoslaviji, so se tudi oni zatekli k centralizmu in ga trdo uveljavljali. S tem so dali povod Hitlerju, da je vkorakal na Češko, češ da je treba sudetske Nemce zaščititi, nezadovoljne Slovake pa porinili Hitlerju v objem, ki je pristal na ustanovitev slovaške države, katera je bila seveda neodvisna le na papirju.

Po zmagi nad nacizmom je bila Češko-slovaška obnovljena v starih mejah, le podkarpatsko Ukrajino so si pobasali Rusi. Čehi so izgnali vse tri milijone sudetskih Nemcev, obljubili Slovkom avtonomijo, na svobodnih volitvah leta 1946 dali komunistom 38% vseh glasov in jim tako omogočili leta 1948 prevzem oblasti. Tudi komunisti so bili gluhi za pravice Slovkov. Sele po zadnjih dogodkih, ko se je opazilo, da hočejo Sovjeti izigrati Čeha s pomočjo poudarjanja slovaških pravic do avtonomije, so se Dubček in njegovi tovariši zavedeli, da se ne sme več odlašati z uvedbo federativne oblike države. To sredo, 30. oktobra je bil v Bratislavi slovenski podpisan dokument, s čimer je postala Češko-slovaška zvezna država Čehov in Slovkov.

Dan po proglasitvi češke neodvisnosti je tudi slovenski narod oklical svojo samostojnost s tem, da je bila zapriščena prva slovenska vlada. Bilo je to 29. oktobra 1918. Medtem ko režimski tisk v Sloveniji obilno poroča o češko-slovaškem jubileju, pa z besedico ne omenja za slovenski narod nič manj pomembnega domačega jubileja. Ker mu komunisti niso botrovali, zato ga je treba molče preiti. Proslavljati bi morali namreč može, ki so jih oni prištelili med »buržujske in reakcionarne« politike.

Toda v času med sovražno okupacijo so slovenski komunisti mislili drugače. Če vzamemo v roke list »Slovenski poročevalec« od 24. oktobra 1941, najdemo v njem proglas Osvobodilne fronte: »Slovenici! Dne 29. oktobra poteče 23 let, kar smo se Slovenci hkrati s Srbi in Hrvatji rešili avstro-ogrškega jarma... Letos moramo praznovati 29. oktober v znamenju odpora proti okupatorju... zato "Osvobodilna fronta" določa, da je 29. oktober slovenski narodni praznik, slovenski dan našega borbene odpora proti naši sužnosti... in zato noben Slovenec ne sme biti med 7. in 8. uro na ulici. Kdor bi ta odlok prekršil, tega bo slovenski narod smatral za izdajalca...«

Slovenski komunisti so med okupacijo brez pomisleka priznali, da je »29. oktober slovenski narodni praznik«. Dejansko je bil ta dan v slovenskih srcih vedno ostal osvetljen z neko domorodno samozavestjo, zgodovinskim ponosom, z globoko ljubeznijo, čeprav ni bil kot tak nikdar rdeče obrobjen v pratiki. Prva Jugoslavija ga je ignorirala, ker je bil v nasprotju z največjim državnim praznikom dneva zedinjenja (ali Ujedinjenja, da je bolj po srbsko zvenelo) 1. decembra, ko so na tisti dan leta 1918 zmagale centralistične sile iz Beograda in je nastal v Jugoslaviji »troedini« narod, Slovincem pa je bila preprečena vsaka avtonomija in prepovedana celo slovenska zastava.

Tudi druga, komunistična Jugoslavija, kljub proglasu slovenske OF med vojno, ignorira slovenski narodni praznik 29. oktobra. Tudi njej je ta dan trn v peti, saj je afirmacija slovenske narodne samozavesti in juridična osnova slovenske suverenosti. Zato je moral iti slovenski režimski tisk molče preko te pomembne obletnice. Mi bi samo citirali še enkrat »Slovenskega poročevalca« od 24. oktobra 1941:

Ob Saragatovem obisku v Trstu

Tudi Slovenci smo veseli prihoda in obiska predsednika republike Saragata in ga ob tej priliki spoštljivo pozdravljamo. V njem vidimo vrhovnega čuvarja ustave in vnetega zagovornika republikanskih ter demokratičnih načel. Giuseppe Saragat je poleg tega mož, ki je okusil fašistično preganjanje ter je sodeloval v odporniškem gibanju. Zaradi tega mu zaupamo ne samo kot državnemu poglavarju, ampak tudi kot človeku, čigar preteklost nam jamči, da bo pokazal razumevanje za naše potrebe in težave.

Prepričani smo, da bi predsednik republike sprejel zastopstvo slovenske narodne manjšine, če bi mu kdo pravočasno sporočil to njeno željo. Prepričani smo celo, da bi se tukajšnja krajevna oblastva skupno z odločujočimi političnimi dejavniki lahko sama spomnila, da je v tem za državo slovenskem trenutku po petdesetih letih — od teh dvajset fašističnih — primerno pomisliti tudi na slovensko narodno skupnost. Žal se to ni zgodilo, dasi je bila po naših informacijah ta želja uradno in neuradno sporočena pristojnim krogom v Trstu. Sprejeti bodo slovenski izvoljeni in kulturni zastopniki skupno z vsemi ostalimi, ne pa kot predstavniki slovenske narodne manjšine. Ne moremo se znebiti vtisa, da skušajo nekateri krogi javno čim manj pokazati, da živi tu slovenska narodna skupnost.

NEIZPOLNJENA DOLOČILA

V zvezi s povedanim naj ob tej priliki nekoliko preskočimo logično nit naših dosedanjih člankov o položaju Slovencev v Italiji ter povemo, da se žal ne izpolnjujejo v celoti ter po duhu in črki tista določila ustave, ki se nanašajo na narodne manjšine. Šesti člen ustave govori o zaščiti narodnih manjšin. Važen je tudi drugi člen ustave, ki jemlje v zaščito ne samo posameznike, ampak razne socialne skupine. Za nas to pomeni, da moramo biti Slovenci zaščiteni ne samo kot posamezniki, marveč tudi kot celotna narodna skupnost, kar je izredno važno.

Narodna manjšina je namreč družbena skupina, ki ima vse lastnosti pravne osebe. Je torej pravna oseba z lastno individualnostjo ter odgovarjajočimi pravicami in dolžnostmi. Slovenska narodna skupnost v Italiji je seveda podvržena skupnim državnim in državnim zakonem kakor vsi ostali državljani. Na naše razne zahteve prav zato često slišimo odgovore, da se nimamo kaj pritoževati, češ saj veljajo za nas isti zakoni in drugi predpisi, kakor za ostale italijanske državljane. To naziranje pa je zgrešeno in neosnovano. Enakopravnost namreč ne zadošča. V njej se Slovenci kot narodna skupnost izgublamo med drugimi. Za naš narodni obstoj in ohranitev je potrebna posebna zaščita, torej precej več kot navadna enakopravnost. V tem pogledu je narodna manjšina v nekem privilegiranem položaju (odnosno bi morala biti), zakaj brez zaščite bi ne bilo jamstva za njen obstoj, ohranitev in

»Kdor bi ta odlok (da je namreč 29. oktober slovenski narodni praznik) prekršil, tega bo slovenski narod smatral za izdajalca...« S svetopisemskimi besedami bi lahko rekli: »Iz tvojih ust te sodim!«

razvoj. Če bi zadoščala samo enakopravnost, bi tudi ustava ne govorila o zaščiti narodnih manjšin. Zato smo tudi želeli biti posebej sprejeti pri predsedniku republike.

KAJ BI ŽELELI POVEDATI MI

In ker je državni poglavar vrhovni čuvaj ustave, bi mu želeli med njegovim obiskom v Trstu na ta način poleg pozdrava, dobrodošlice in najboljših želja povedati še to, da republiška ustava v pogledu zaščite slovenske narodne manjšine še nikakor ni v celoti izvedena in da predstavnikom slovenske narodne skupnosti ob njegovem obisku v Trstu ni bilo omogočeno priti posebej do njega ter mu kot predsedniku republike in velikemu borcu za demokratične pravice in svobodo v največjem zaupanju povedati, kaj nas posebno teži.

Politični in nekateri drugi krajevni krogi in Trstu so se navadili gledati na Slovence kot na nekaj nepomembnega, kot nedorasle in nedozorele ljudi, ki se morajo kot otroci držati njihovega materinega krila in jih v vsem ubogati. To miselnosti je treba temeljito spremeniti. Slovenci v Italiji smo del visoko kulturnega in zrelega naroda, ki hoče in zmora svoje specifične zadeve obravnavati sam kot samostojni subjekt v plodnem dialogu z italijanskimi sodržavljani na podlagi popolne enakosti.

Italija naj bo ponosna na svojo narodno manjšino, saj večajo njeno bogastvo, pestrost in privlačnost. Zato pa naj jih goji in v resnici šteti.

Petdesetletnica prve slovenske vlade

Po dolгих stoletjih politične podrejenosti so si Slovenci 29. oktobra 1918 ustanovili svojo narodno vlado in državno oblast. Toda kmalu so mirovne pogodbe preprečile uresničenje Zedinjene Slovenije; tretjina strnjeno naseljenega slovenskega ozemlja je bila odrezana od ostale Slovenije.

Prva slovenska vlada in njena oblast tudi nista trajali dolgo. Po nepripravljeni združitvi s kraljevino Srbijo dne 1. decembra 1918 — v odsotnosti dr. Korošca, predsednika Narodnega Veča Slovencev, Hrvatov in Srbov na ozemlju bivše habsburške monarhije — »Vidovdanska ustava« iz leta 1921 novi večnarodni »Kraljevini Srbov, Hrvatov in Slovencev« ni dala niti omejene narodnostno-samoupravne strukture, kaj šele da bi jo organizirala na pogodbeni zvezni osnovi.

PRVA JUGOSLAVIJA

Poslej so si Slovenci v novi državi naknadno poskušali priboriti mero narodnopolitične avtonomije. Tudi v tem niso uspeli, ker so prevladujoči Srbi ostali odločno nasprotni vsaki obliki narodnostne decentralizacije, nesrbski narodi pa niso našli učinkovitih oblik skupnega političnega nastopanja.

Vkljub tem osnovnim neuspehom so si Slovenci v prvem desetletju nove države utrdili kulturne osnove svoje narodnosti ter demokratično organizacijo svojega družbenega življenja. Ob široki udeležbi ljudstva se je v Sloveniji razvil in okreplil pluralistični organizem kulturnih, gospodarskih in političnih organizacij, ustanov in

tiska. Svobodno združništvo se je razširilo in razčlenilo na vsa področja. A brez lastne oblasti se Slovenija ni mogla gospodarsko razviti in družbeno utrditi.

Drugo desetletje prve Jugoslavije je bilo slabše od prvega. Namesto da bi akutno zaostreni srbsko-hrvaški spor po beograjskem umoru hrvaških voditeljev leta 1928 bil vsaj omiljen z naknadno zvezno reorganizacijo skupne države, je kralj Aleksander, opirajoč se na srbsko vodstvo državne vojske, vpeljal 6. januarja 1929 dvorsko diktaturo, razpustil politične stranke, pa tudi prosvetne in telesnovzgojne organizacije, ter je temu nasilnemu režimu postavil za cilj neuresničljivo raznaroditev obstoječih narodov v prid neke namišljene jugoslovanske nacije, simbolizirane s preimenovanjem dotdanje države »Srbov, Hrvatov in Slovencev« v »Jugoslavijo«. Sestojanuarska diktatura je zato izzvala množični odpor Hrvatov in Slovencev ter je narodnopolitično zrevolucionirala njih mlade rodove.

Po nasilni smrti kralja Aleksandra 9. oktobra 1934 se je ponudila nova priložnost za ponovno afirmacijo narodov, za obnovev demokracije in za zvezno preureditev skupne države. Namesto tega je prišlo le do polovičarskega omiljenja jugoslovanskega unitarizma in dvorskega političnega sistema. Ker je osnovno vprašanje večnarodnega političnega sožitja ostalo nerešeno, so se tudi gospodarski, socialni in mednarodni problemi Jugoslavije bolj in bolj ostrili in to prav v času, ko so se nad Evropo naglo zbirali oblaki nove svetovne vojne. Pozna in le provizorična ustanovitev banovine Hrvatske leta 1939 ni zadovoljila ne Hrvatov ne Srbov, Slovence pa je pustila ob strani. Nekaj mesecev po smrti dr. Korošca 13. decembra 1940 je bilo prve Jugoslavije konec.

DRUGA JUGOSLAVIJA

Slovenska tragedija v drugi svetovni vojni ne potrebuje ponovnega opisovanja. Čas pa je, da tisti, ki so v Sloveniji iz vojne izšli zmagoviti, oz. tisti, ki sedaj za njimi zavzemajo vodilne položaje, prenehajo nepošteno priti vse medvojne slovenske grehe in napake svojim premaganim slovenskim nasprotnikom. Saj se vsa, tudi najbolj različna pričevanja iz medvojne dobe strinjajo v tem, da so povojni oblastniki med vojno sami povzročili množični slovenski odpor in upor proti svojim takratnim stalinističnim ciljem in metodam. Poleg tega pa novi oblastniki vključ za Slovenijo bistveno ugodnejšim terenskim in mednarodnim okoliščinam (v primeri z onimi po prvi svetovni vojni) ob koncu druge svetovne vojne niso uresničili ne zedinjene Slovenije ne zajamčili slovenske države suverenosti. Uvedli pa so diktaturo, ki je bila hušja od šestojanuarske, ker je bila totalitarna.

Tako torej zgodovina kot sedanjost Slovencev narekuje ta čustveno in besedno iztrenjenje, rehabilitacijo vseh žrtev medvojne in povojne nasilja ter resno narodno spravo kot prve pogoje za uspešnejšo borbo v dosegu neizpoljenih slovenskih narodnopolitičnih ciljev. Petdesetletnica započete, a nedovršene slovenske narodne suverenosti je obenem zgodovinski opomin in izredna priložnost za potrebno konsolidacijo slovenskega naroda.

Dr. C. A. Z.

Kongres italijanskih socialistov

Pretekli teden so se zbrali v Rimu na kongres delegati dveh italijanskih socialističnih strank, bivše Nennijeve in Saragatove, da ustanovijo novo enotno in združeno socialistično stranko Italije, potrdijo novi strankin statut ter odobrijo bodoči program.

Po šestih dneh zasedanja in brezplodnega razpravljanja se je kongres zaključil, ne da bi bil kaj sklenil ali dal kako programsko izjavo. Bolj ko kdaj prej se je pokazalo, da je stranka v sebi globoko razcepljena, da je v njej pet frakcij, da je razdeljena v pogledih na komunizem, na sodelovanje v bodoči vladi s krščanskimi demokrati in na atlantsko zavezništvo.

Edino, kar je kongresu uspelo in zaradi česar so delegati predvsem prišli skupaj, je bila potrditev novega centralnega odbora, ki bo štel 121 članov ter bo moral sklepati o vseh perečih zadevah. Najbolj važna in nujna je odločitev, če in kdaj obnoviti vlado levega centra.

Novi centralni odbor je z ozirom na oddane poverilnice sestavljen takole: 43 mest ima skupina »autonomia«, ki jo podpira Nenni in jo sestavljajo bivši ministri Mancini, Preti in Ferri. Ta zagovarja takojšnjo sredinsko-levičarsko vlado z demokrati. Isto stališče zastopa tudi skupina bivših Saragatovih socialdemokratov »rinnovamento«, ki jo vodi Tanassi in ima 21 mest. Samo pod določenimi pogoji zagovarja vstop v bodočo vlado frakcija bivšega tajnika Nennijeve stranke De Martino pod imenom »riscossa«. V centralnem odboru ima 39 mest. Blizu ji je skupina »impegno«, ki jo vodi Giolitti. Ima sedem zastopnikov. Opozicijo znotraj stranke bi lahko imenovali Lombardija in njegovo skupino, ki se imenuje »sinistra« in je proti vsakemu sodelovanju s krščansko demokracijo, pač pa se navdušuje za vlado skrajne leve s komunisti in proletarskimi socialisti.

Upravičeno je zato De Martino na kongresu pozval navzoče, naj »ne dajejo slabe predstave o sebi«. Res je bil kongres prepoln hrupa, vpitja, medklicev, žvižganja, da bi mogel napraviti vtis, da gre za resno stranko, ki se zaveda svoje odgovornosti pred narodom. Je res nekaj tragičnega, da so italijanski socialisti vedno, ko gre za važne odločitve, notranje razdvojeni. Saj je bilo po prvi svetovni vojni enako: neenotnost socialistov je mnogo pripomogla, da je fašizem lahko prišel na oblast.

Spomenik na papežev romanje v Fatimo

V spomin na lansko romanje papeža Pavla VI. v Fatimo je občinski svet mesta Leira sklenil postaviti spomenik na kraju, kjer se je papež ustavil in podelil blagoslov množici, ki ga je tam pričakovala. Izvedba dela je bila zaupana kiparju Charlesu de Azevedo Pais Almeida, ki je bil rojen v Leiri.

Uničen pravoslavni samostan

Silovit požar je uničil ruski pravoslavni samostan na gori Atos. Imenoval se je po sv. Pantejlemonu. Ogenj je uničil neprecenljive umetnine. V tem samostanu je bilo pred 50 leti okoli 300 ruskih menihov. Sedaj je štela samostanska skupnost le devet članov.

Škofijska sinoda na Dunaju

Na Dunaju bo v drugi polovici januarja škofijska sinoda. Pri sinodi bo tudi 150 laikov. Od teh so jih 50 izvolili verniki sami, 50 jih bodo izbrale razne verske organizacije, 50 pa imenoval dunajski nadškof kardinal König. Pri sinodi bodo seveda sodelovali duhovniki: teh bo tudi 150.

Uspehi pametne politike

V našem listu od 24. t. m. smo objavili veselo novico, da je minister za prosveto odredil ustanovitev slovenske trgovske šole v Gorici. Precej časa se je za ustanovitev te šole potegovala Slovenska demokratska zveza v Gorici, tako njeno vodstvo kakor njeni izvoljeni predstavniki v občinskem svetu. Naj omenimo na kratko, da je slovenski odbornik goriške občine dr. Sfiligoy od leta 1965 naprej nenehno prosil župana za posredovanje pri ministru za prosveto; da se je župan resnično za stvar zavezal in da je bil dr. Sfiligoy meseca oktobra 1966 osebno na ministrstvu v Rimu, kjer so mu zagotovili, da bo šola začela delovati v Gorici oktobra 1967. Ovine za njeno delovanje so bile tudi v Trstu, ker je bilo italijansko zunanje ministrstvo mnenja, da mora v zvezi z londonskim memorandumom tudi Jugoslavija odpreti kako novo italijansko šolo v Istri.

Ker se kljub zagotovitvi, danemu oktobra 1966, šola v Gorici ni odprla, je dr. Sfiligoy zopet prosil župana za posredovanje in ta je govoril s pristojnim ministrom decembra 1967 in januarja 1968 ter dosegel, da je minister sam povabil v Rim zastopnike Slovenske demokratske zveze. Tako sta šla letos meseca aprila v Rim prof. Anton Kacin in prof. Slavko Bratina, ki sta ministru obrazložila položaj goriške slovenske mladine, ki za izpopolnitev svoje strokovne izobrazbe nujno rabi strokovne šole. Hkrati sta odposlanca SDZ prikazala ministru potrebo goriških trgovskih obratov po izobraženih elementih s poznanjem obeh jezikov, italijanskega in slovenskega.

Kakor smo že poročali 25. aprila 1968 v številki 17, je minister za prosveto Gui zagotovil poslanecema, da »ministrstvo z naklonjenostjo gleda na vprašanje, da se ustanovi trgovski poklicni zavod s slovenskim učnim jezikom v Gorici«. Ko je dr. Kacin zastavil ministru vprašanje, ali obstoji upanje, da se bo tak zavod odprl že jeseni, je minister odgovoril: »Veliko upanje je.«

Na letošnjih majskih volitvah so goriški slovenski demokrati zahtevali ustanovitev strokovne šole kot eno glavnih točk volilnega programa in volivci so glasovali v tem prepričanju. Zato lahko rečemo, da smo ustanovitev šole omogočili s svojim pozitivnim zadržanjem vsi slovenski de-

mokrati na Goriškem. Že 1. junija je tajništvo goriške Krščanske demokracije opozorilo ministra za prosveto na didaktično koristnost šole in nujnost njene otvoritve. Istotako je tajništvo goriške Krščanske demokracije prosilo za posredovanje tudi osrednje tajništvo stranke in 16. julija je njen podtajnik Piccoli odgovoril, da se je za stvar zavezal.

Omeniti moramo tudi, da so se spomladi zglasili pri novem goriškem prefektu dr. Pietrostefaniju člani vodstva SDZ dr. Bratina, dr. Bratuž, dr. Kramer in dr. Sfiligoy ter ga pozdravili in ob priliki prosili za prijazno posredovanje glede te šole. Gospod prefekt je povedal, da to prizadevanje SDZ že pozna in da je že takoj ob svojem prihodu v Gorico poslal v Rim priporočilo za ugodno rešitev vprašanja.

Meseca septembra pa je vodstvo SDZ zvedelo za razne ovire zunanje političnega značaja, ki so zadrževale odprtje šole. Zopet je vodstvo SDZ takoj nastopilo in prosilo za premostitev ovir. S svojim pismom od 19. oktobra je poslanec Marocco sporočil vodstvu SDZ veselo novico, da je prejšnjega dne prosvetni minister odredil ustanovitev šole in to na njegovo ponovno posredovanje skupno s tržaškim poslancem Belcijem. Tudi goriški prefekt

dr. Pietrostefani je 23. oktobra pismeno obvestil vodstvo SDZ, da je šola ustanovljena in to tudi na pobudo goriške prefektore.

Zdaj gre za to, da se naša mladina vpiše v to šolo, ki je zanjo in za slovensko skupnost na Goriškem nadvse potrebna in koristna. Šola bo imela svoje prostore v Gorici v ulici Randaccio, kjer je že enotna srednja šola. Vpisovanje se vrši do 10. novembra. V šolo se lahko vpišejo tudi tisti dijaki, ki že obiskujejo odgovarjajočo italijansko šolo. Letos bo nova šola imela prvi razred, naslednje leto še drugi in nato tretji razred, da bo popolna.

Opomba uredništva: Zasluge, da je do nove šole prišlo, si pripisujejo tudi druge stranke in organizacije poleg SDZ. Ni važno raziskovati, kdo ima večje zasluge, važno je ugotovljeno dejstvo, da so se za slovensko trgovsko strokovno šolo zavzeli skupno razni politični in upravni dejavniki v deželi in v svojem prizadevanju uspeli. Gotovo je tudi, da je bilo odločilnega pomena zadržanje SDZ in posredovanje krajevnega vodstva Krščanske demokracije. Zato menimo, da bo ob sodelovanju vseh mogoče rešiti še ostale odprte probleme slovenske manjšine.

Vtisi s koncerta v Bazovici

Vzdušje v bazoviški cerkvi je bilo pretrelo nedeljo zbrano in slavnostno. Od razsvetljenega kora do razsvetljenega oltarja se je preko v polmraz zastrte cerkve prelivala melodija cerkvenih zborov in orgel ter bogato zvenela v hvaležnem akustičnem prostoru.

Koncert se je pričel z Beethovno skladbo »Boga slavijo«, ki je bila zaradi svoje mogočnosti kar najprimernejša za uvod v slovesnost. Izvajal jo je domači cerkveni pevski zbor pod vodstvom Zorka Hareja, kot solist pa je nastopil tenorist Rudi Stopar.

Zatem je napovedovalec Karel Mezgec predstavil poslušalcem misijonarja Ludvika Savlja CM, ki je v svojem govoru poudaril pomen glasbe v bogoslužju in vlogi, ki jo imajo v cerkvi orgle.

V nadaljevanju glasbenega sporeda je nastopil otroški zbor iz Bazovice: zapel je dve pesmi, eno Mavovo in eno Premrlovo, ki nista prav najlažji; zbor ni mnogo številen, toda prav zato so otroci zapeli z večjo skrbjo in pazljivostjo.

Osrednja točka sporeda je bila seveda posvečena orglam. Na povabilo prireditelja je igral nanje prof. Hubert Bergant, ki je profesor tega glasbila na akademiji za glasbo v Ljubljani.

Nima pomena, da bi se zdaj ustavljali ob Bergantovem izvajanju, saj je mogoče brati kritike o njem ob njegovih nastopih po najrazličnejših cerkvah, ko igra na vsakovrstne orgle, od povprečnih do najbolj izpopolnjenih. Naj omenimo le njegovo veliko prizadevanost in ljubezen, s katerima se je lotil izvajanja v Bazovici. Predstavil se je z izborom orgelskih skladb, ki so ustrezale vsem zahtevam nedeljskega koncerta: najprej programskim, saj so bila na sporedu dela italijanskih, francoskih in nemških skladateljev ter dve slovenski orgelski skladbi. S svojim programom je Bergant ustregel tudi okusu poslušalcev: preprostejših, a glasbe željnih ljudi ni dolgočasil s preveč izbranimi skladbami, glasbenikom, ki so prišli iz Trsta in od drugod pa je nudil možnost, da primerjajo orgelsko ustvarjanje v času baroka in še pred njim z onim v našem stoletju.

Širite „Katoliški glas“

Končno je Bergant ustregel tudi bazoviškim orglam ter posredno tudi sebi, ko se je odločil za tehnično ne preveč zahtevne skladbe, to pa v skladu z zmogljivostjo samih orgel.

Poslušalci so sledili izvedbam zelo zbrano, kot da bi jih igra orgel posebno prevzela: vsak je bil s svojimi mislimi v vzdušju, odmaknjenem od sveta in vsakdanjih skrbi. Resnično dajejo orgle vtis glasbila, ki s svojimi akordi premosti mejo časa: neskončno prepletanje tonov in glasbenega prelivanja pride še bolj do izraza v napeti in mojstrski orgelski igri, pri kateri se prejšnji ton ne neha, dokler ne zazveni prihodnji. Ta vtis so po Bergantovi zaslugi imeli v nedeljo vsi poslušalci.

Sledil je nastop moškega okteta iz Trsta, ki je pod vodstvom Zorka Hareja zapel tri pesmi, Adamičovo »Knezi rajski«, Je-rebovo »Ave Marija« in Bratužovo »Breme grehov nosimo«. Njegovo izvajanje je bilo zelo učinkovito, posebno ko je pel brez orgelske spremljave. Enotno moška barva tega ansambla je v dobro akustični cerkvi izvenela izredno pobožno, zbrano ter intinno; iz interpretacije same pa so v skladu z besedilom in glasbenim stavkom sijale razmišljanje, hvaležnost, tesnoba, ponižnost in zaupanje.

Koncert se je končal z mogočno Mavovo pesmijo »Mati moja«, v kateri je nastopila kot solistka sopranistka Ljuba Berce-Košuta; cerkveni zbor iz Bazovice je vodil Zorko Harej. Kot za uvod je bila tudi za konec izbira pesmi posrečena: prosečo in mogočno melodijo so pevci izvajali z zanosom ter vzbudili v poslušalcih veselje in zaupanje.

Jb

Sovjetski polet okrog zemlje

Komaj so se ameriški astronauti pretekli tork 22. oktobra srečno vrnili na zemljo, že je vesmirje znova sprejelo človeka vase. To pot je bila Sovjetska zveza, ki je poslala vesoljsko ladjo »Sojuz 3« okrog zemlje. Vodil jo je polkovnik Beregovoj, ki se je po petdnevem poletu v sredo, 30. oktobra srečno spustil na zemljo. Polkovnik Beregovoj je imel nalogo, izvesti vrsto poizkusov. Najbolj važna od nalog je bila izvesti srečanje z drugo vesoljsko ladjo brez posadke »Sojuz 2«, ki se pa je med tem že bila vrnila na zemljo. Tuji strokovnjaki menijo, da to srečanje ni bilo uspešno, kajti kapsuli, ki bi se morali priklopiti druga na drugo, sta se dejansko le medsebojno približali. Zato verjetno sov-

jetska televizija tega srečanja ni hotela posredovati svojim gledalcem.

Pač pa je prikazala polkovnika Beregovaja, kako živi v kabini, široki dvanajst metrov, kako upravlja z aparati in kako si s svinčnikom, privezanim z vrvice, dela beležke v zvezek. Vrvica je namreč potrebna zaradi breztežnosti, ki vlada v vesolju. Ko je prvi kozmonavt Jurij Gagarin izpustil svinčnik iz rok, ga do konca poleta ni več našel, tako da je bil nato prisiljen vsa svoja opazovanja sporočati na zemljo neposredno po radiu. Tudi Beregovoj je spustil svinčnik iz rok. Gledalci so lahko videli, kako je ta zaradi breztežnosti obvisel v zraku, toda ker je bil privezan na vrvice, ga je vesoljec mirno potegnil k sebi in nadaljeval z zapiski.

Zadnje sekunde pred katastrofo

Tako se glasi naslov knjige, ki obravnava manj znana in od Cerkev nepriznana Marijina prikazovanja zadnjih desetletij, zlasti v času po drugi svetovni vojni. Spisal jo je katoliški učitelj Ernst Kratzer v Svici, ki se smatra za glasnika Marijinih prikazovanj. Zal knjiga nima »imprimaturja«, t. j. cerkvenega odobrenja, kakor ga mora imeti vsaka knjiga z versko vsebino. Ko knjigo prebereš, pa vsakemu resnemu kristjanu postane jasno, da tega odobrenja ne more imeti, saj v knjigi kar mrgoli napadov na cerkveno hierarhijo (izvzet je le papež), na Vatikan, na skofe in duhovnike, ki da so soodgovorni za zlo na svetu, ker »ovirajo« širjenje Marijinih prikazovanj in s tem posredno Marijinega čiščenja vobče. Dejansko pa gre piscu knjige le za senzacijo okrog Marijinih prikazovanj, nikakor pa ne za Marijina naročila kot taka. Glavna misel knjige je: bližamo se s hitrimi koraki veliki katastrofi, katere glavni krivec je Cerkev s svojim molkom o Marijinih prikazovanjih. Značilno za pisatelja pa je, da kar preide prikazovanja v Lurdu in Fatimi, edina, ki jih je Cerkev priznala ter s tem Marijina naročila o molitvi rožnega venca in o pokori.

Pisec tega članka pozna inteligenta, doktorja prava, ki o sebi vedno zatrjuje, da se trudi po veri živeti. On zna knjigo tega Svicarja že čisto na pamet, kot da bi to bil katekizem. Ure in ure bi razpravljal o Marijinih prikazovanjih, ne najde pa — sam to priznava — časa za desetko rožnega venca ali med dopustom za obisk Najsvetejšega. Gre za šolski primer krivega preroka tako pri avtorju knjige kot pri njenem zvestem bralcu.

Resnični Marijin častilec bo malo govoril o Marijinih prikazovanjih, zato pa bo tem bolj Marijo častil, posnemal in po zgledu njenega brezmadnega srca živel. Mariji ne gre za senzacijo, temveč za naše spreobrnjenje, saj je grešno življenje tisto, ki izživa kaznujočo roko božjo. Spreobrnjenje človeštva se mora pričeti pri samem sebi, kajti druge spreobračati ni vedno v naši moči, samega sebe pa lahko. Kristjan ne sme biti lačen in žejen čudežev in prikazovanj, kajti zgolj želja po senzaciji je dostikrat spletko hudobnega duha. Naročila iz Lurda in Fatime zadoštujejo; če bomo po njih živeli, bo svetovna katastrofa izostala.

F. B.

Iz Slovenije

Skromna udeležba na proslavi stoletnice šempaskega tabora

Ko se je v nedeljo, 20. oktobra popoldne pričela v Šempasu na Vipavskem popoldanska proslava stoletnice šempaskega tabora, je bilo ob napovedani uri skoraj toliko gostov na slavnostni tribuni in pevec na posebnem odru kot občinstva, ki je prišlo poslušat govornike. Sele postopoma se je število občanov povečalo, še zdaleč pa ni doseglo pričakovanj.

K skromni udeležbi občinstva na proslavi omenjene stoletnice so brez dvoma veliko prispevala trenja med sosednjima naseljema Šempasom in Ozeljanom. Prvi večji nesporazumi med Šempasci in Ozeljanci so nastali že v začetku priprav na proslavo jubileja šempaskega tabora. Ozeljanci so se namreč odločno zavzemali za to, da bi bila proslava na istem mestu na Veliki Otavi, kjer je bil šempaski tabor pred sto leti, Šempasci pa so jo želeli v svojem naselju. Zmagali so Šempasci, ker so člani pripravljalnega odbora iz praktičnih razlogov potegnili z njimi. Nato je prišlo do kompromisne rešitve: dopolne naj bi na Veliki Otavi, kjer je bil shod, odkrili spomenik taboru, popoldne

pa imeli osrednjo proslavo v Šempasu.

Ta kompromisna rešitev pa očitno Ozeljancev ni zadovoljila. Ne samo da so bojkotirali proslavo, namreč so z javnimi plakati celo povabili občinstvo na ples med proslavo. Tako se je zgodilo, da je medtem, ko je predsednik Slovenske akademije znanosti in umetnosti Josip Vidmar govoril ob združenem domu v Šempasu o življenjski moči slovenske misli, ki so jo pred sto leti izrekli narodni buditelji na tretjem velikem slovenskem političnem shodu, ki je prešel v zgodovino kot šempaski tabor, v nekaj kilometrov oddaljenem Ozeljanu igrala plesna godba. Bila je to svojevrstna manifestacija spora med dvema sosednjima naseljema.

Lojze Konte, ki o vsem tem poroča v šljubljskem »Delu«, se upravičeno sprašuje: »Znano je, da je treba imeti za javne prireditve dovoljenje pristojnega občinskega organa. Kako je bilo mogoče izdati tako dovoljenje za plesno zabavo v bližini zelo resnega političnega shoda, posvečenega eni najsvetlejših točk v prebujanju narodnostne zavesti na Goriškem?«

UTRIP CERKVE

Kroček sv. Pavla

V Nemčiji je vzniknila nova organizacija nemških katoličanov, ki si je nadela ime »Kroček sv. Pavla« in hoče biti v pomoč za rešitev najnujnejših zahtev ter prošenj, ki jih misijonarji dnevno pošiljajo nemški Družbi za širjenje vere.

Nova blažena

V nedeljo, 27. oktobra je bila razglašena za blaženo 23-letna Klelia Barbieri. Umrla je 13. julija 1870. Ustanovila je red manjših sester Zalostne Matere božje. Obred razglasitve je opravil kardinal Lercaro.

Afriška redovnica postala glavna predstojnica

Za glavno predstojnico afriškega ženskega reda sester Marijinega oznanjenja je bila imenovana afriška redovnica Marija Bernardka. Red je bil ustanovljen leta 1944. Za vodstvo reda in za vzgojo novink so doslej skrbele notredamske sestre. Zadnje imenovanje nove glavne predstojnice dokazuje, da se je red osamosvojil.

Nov način ocenjevanja filmov

Posebna cerkvena komisija pregleda vsak film, ki izide in izreče moralno oceno. Znani so izrazi: film je za vse — za odrasle in zahteva kritično presojo — film, ki ga je treba odklanjati. Ti izrazi za ocenjevanje filmov so se izkazali neprimerni za današnji čas. Zato bo posebna komisija italijanske škofovske konference vpeljala nov način ocenjevanja, ki bo zahtevalo več osebne odgovornosti pri izbiri filmov. Te ocene bodo začeli uporabljati z začetkom novega leta.

Število katoliških duhovnikov

Na svetu je okoli 420.000 duhovnikov. Od teh jih je v misijonih 31.000. V misijonih je nadalje 15.000 redovnikov bratov in 85.000 sester. Domačih duhovnikov v misijonih je samo 14.000.

Najbolj razširjeni ital. tednik

Katoliški list »Famiglia cristiana« je danes najbolj razširjen italijanski tednik. Tiskajo ga v 1.700.000 izvodih. Pravijo, da doseže osem milijonov bralcev. Iz mesta Alba, kjer list tiskajo, gre v svet vsak teden trideset vagonov, naloženih s tem tednikom. Na svetu ni katoliškega tednika, ki bi imel tako naklado. Kar se pa tiče drugih revij, zavzema »Famiglia cristiana« četrto ali celo tretje mesto na svetu. List izdaja Družba sv. Pavla.

Država po Kolumbu imenovana

Velika kot Italija in Španija skupaj, ozirajoč se na Tihni ocean ter spuščajoč svojo obalo v vode Karibskega morja z državami Venezuelo, Panamo, Perujem, Ekvadorjem in Brazilijo kot sosedami, ima Kolumbija okrog 18 milijonov prebivalcev, petnajst na kv. kilometer. Tri pokolenja ljudi so živela v Kolumbiji pred Krištofom Kolumbom, odkriteljem Amerike, po katerem je država dobila ime. Španci so deželo imenovali Nova Granada, glavno mesto pa je bilo pristaniško naselje Cartagena, žalostno slavno po trgovini s črnimi sužnji, ki so jih lovili po Afriki in prodajali v tem mestu na plantaže kave in riža. Sv. Peter Klaver je bil tisti, ki je tem siromakom kot misijonar lajšal njihovo žalostno stanje.

Simon Bolivar je leta 1819 iztrgal Špancem oblast ter pripomogel h kolumbijski neodvisnosti. Danes je Kolumbija mešanica treh ras: prvotne indijske, kolonialnih osvobodilcev Špancev ter uvoženih črnih sužnjev. Današnji Kolumbijec je zaradi podnebja v nižini in na obalah len in lahkomišeln, na visoki planoti, kjer leži tudi glavno mesto Bogotó, pa je živahen in delaven.

Ce ima vsaka dežela svoje probleme, jih Kolumbiji prav gotovo ne manjka. Potrebna bi bila temeljita agrarna refor-

ma, prav tako reforma javne uprave in šolstva. Podeželje ter predmestja polna revščine kličejo po naglih družbenih spremembah. Toda nihče od vladajočih nima poguma, da bi se zares lotil tega dela. Vsi odgovorni se zanašajo, da bo tek časa prinesel s seboj tudi odgovarjajoče rešitve. Cerkevni krogi niso tega mnenja. Bojijo se, da če se bo še naprej zanemarjalo revno, neuko in podhranjeno podeželsko prebivalstvo, ni izključena druga Kuba, saj gverilcev že itak mrgoli po deželi.

Uradno je 99% kolumbijskega prebivalstva katoliške vere. Toda ta vernost je bolj zunanja ter se razodeva v češčenju svetnikov ter raznih slovesnosti, ki so z njimi združene. Kolumbija ima šest nadškofij in 22 škofij, poleg njih pa še enajst apostolskih vikariatov ter osem prefektur, ki imajo še misijonski značaj ter zato zavisijo od kongregacije za širjenje vere. Jezuiti se predvsem posvečajo radiu Sutaenzi, ki je že svetovno znan in ki skrbi za šolsko, poklicno in versko oblikovanje tistega prebivalstva, katero živi v oddaljenih andskih predelih ter nima možnosti, da bi obiskovalo redni šolski pouk. Danes obstaja že sto tisoč takih radiofonskih šol, ki jih posluša nad milijon oseb.

Prizor iz kolumbijske visoke planote, kjer živijo indijanska plemena v težkih razmerah in prepuščena samim sebi

Dve proslavi openske čitalnice

V okviru proslav ob stoletnici openske čitalnice je bila v soboto v dvorani prosvetnega društva »Tabor« razstava o slovenskem prosvetnem delovanju na Opčinah v zadnjih sto letih. Med drugim so bili prikazani tudi stari dokumenti.

V nedeljo pa je bil v Finžgarjevem domu ravno tako v okviru omenjene stoletnice literarni večer z optično in akustično spremljavo. Sodelovali so številni kulturni delavci z Opčin.

Razdvojitve razredov na slovenski trgovski akademiji

Ministrstvo za prosveto je končno pozitivno sprejelo prošnjo za razdvojitve razredov na slovenski trgovski akademiji v Trstu. V našem časopisu smo že poročali, kakšno nevzdržno stanje je bilo na tem pomembnem slovenskem zavodu, ko so nekateri dijaki obiskovali pouk samo vsak drugi dan. Po raznih intervencijah je končno le prišlo do toliko pričakovanega sklepa prosvetnega ministrstva. Na zavodu bo odslej naprej skupno devet razredov.

Seja tržaškega pokrajinskega sveta

Na seji tržaškega pokrajinskega sveta je predsednik Savona obrazložil sklep pokrajinskega odbora o ustanovitvi tiskovnega urada, urada za stike z javnostjo in urada za stike glavnega tajništva, pokrajinskega sveta, odbora in predsedstva. V omenjene urade bodo sprejeli v službo tudi enega funkcionarja in enega uradnika z znanjem slovenščine, ker je to nujno potrebno zaradi stikov, ki jih imajo ti uradi s slovensko javnostjo, s slovenskimi

občinami in drugimi slovenskimi ustanovami. Za odborov sklep so glasovali vsi svetovalci razen misovcev.

Popačeno ime na hišnih številkah

Slovenski tržaški dnevnik je v nedeljski številki prinesel sliko neke hišne številke z označbo nove ulice v Bazovici: Via Srečko Kosovel. Kot znano, je tržaški občinski svet že pred časom sklenil poimenovali tri ulice v Bazovici po slovenskih pesnikih Srečku Kosovelu, Igu Grudnu in Dragotinu Ketteju. Sedaj pa so popačili ime in niso napisali tudi Ulica, ampak samo Via. Tudi tablice na začetku ulice da še ni.

Nekje smo slišali, da ne postavijo dvojezičnih napisov na pokrajinskih cestah zato, ker se niso obrabile še enojezične tabele. Tablice s hišnimi številkami se tudi ne bodo tako zlahka obrabile, saj je mogoče videti v Kanalski dolini še danes tabele s hišno številko, na katerih se odraža proslula »fascio«.

Gradili bodo podzemsko garažo

Uvedba tako imenovane »modre cone« v terezijanskem delu mesta je sprožila različna negotovanja kot tudi precej odobravanj. Problem so sprožili tudi občinski svetovalci na eni izmed zadnjih sej občinskega sveta. Na seji je župan ing. Spaccini sporočil, da bodo v kratkem razpisali dražbo za gradnjo podzemeljske garaže za parkiranje avtomobilov v bližini Trga Ulpiano. Garaža bo imela tri do pet nadstropij. Medtem pa so bili začasni prometni ukrepi glede parkiranja spremenjeni v stalne, vendar so vnesli v začetne ukrepe nekaj popravkov.

Z GORIŠKEGA

Za dosego splošne manjšinske zaščite

Na seji goriškega občinskega sveta dne 25. oktobra se je razvila tudi razprava o posebnem dnevnem redu za vključitev goriškega zastopnika v državni odbor za proslavo petdesetletnice prihoda Italije. V tem odboru sta namreč zastopani občini Trst in Trident, ne pa Gorica. Poleg ostalega si Trst in Trident od tega obetata tudi nekaj otipljivejših ekonomskih olajšav (razne zgradbe v kulturne namene itd.). Kaj podobnega bi rada dosegla tudi goriška občina; zato je občinski svet izglasoval dnevni red, ki opozarja na pomanjkljivost goriške odsotnosti. Za dnevni red so glasovale skoraj vse skupine. Tako tudi svetovalci SDZ, ki so pa ob tej priliki zopet hoteli opozoriti javnost na potrebo zakonske zaščite slovenske manjšine v Italiji. Tako sta svetovalca dr. Sfiligoj in dr. Bratuž predložila posebno izjavo, ki je šla tudi v zapisnik: »Glasovali bomo za dnevni red, obenem pa hočemo ob tej priliki poudariti nujnost in zahtevo, da vlada in parlament z ustreznimi zakonskimi ukrepi ugodno rešita vse posebne probleme, ki zadevajo slovensko manjšino, vprašanja, ki so življenjske važnosti za manjšino. Vse to temelji na vladni izjavi iz poletja 1945, na določilih ustave in na izjavi guvernerja Julijske krajine generala Petiti di Roreto iz novembra leta 1918. Vse te izjave in določila zadevajo ravnanje s slovensko narodno manjšino v duhu spoštovanja vseh njenih pravic. S posebnim zadovoljstvom še pripominjamo, da je bila v teh dneh ustanovljena v Gorici toliko zaželena trgovska strokovna šola s slovenskim učnim jezikom. Ko damo jemo za to priznanje vladi, se zahvaljujemo vsem onim, ki so si prizadevali za ustanovitev omenjene šole.«

Občina Sovodnje in cesta Gorica—Villesse

Sovodnjski občinski svet je pretekli teden vzel v pretraz načrt ceste Gorica—Villesse, ki bi povezal Gorico z avtocesto Trst—Videm in bi bil del tako zaželene cestne povezave Gorice z Ljubljano oziroma Furlanije s Slovenijo.

Občinski svet je ugotovil, da sedanji načrt nasprotuje koristim sovodnjske občine, ki bi razpolovil vas Sovodnje v dva ločena dela in bi povzročil nepopravljivo škodo na gradbenem, socialnem in gospodarskem področju. Po predvidenem načrtu bi vodila cesta prav preko predela, kjer stojijo ljudska šola, otroški vrtec, športno igrišče in vaška hranilnica; na istem predelu so tudi predvidene nove zgradbe kot dvorana oziroma telovadnica, ljudska stanovanja ter drugo.

Občinski svet je zato soglasno sklenil, da se obrne na pristojne deželne organe, da bi skušali doseči spremembo sedanje načrta v smislu novega načrta, ki bi ga izdelala in predložila sovodnjska občina. Občinski svet je tudi sklenil, da naprosi izvoljene deželne in pokrajinske predstavnike, naj podprejo predlagani spremeni načrt sovodnjske občine.

V zvezi z gornjo zadevo je goriški pokrajinski svetovalec SDZ prof. Kranner že interveniral pri pokrajinski upravi. Vložil je tudi interpelacijo, v kateri se sklicuje na resolucijo sovodnjske občine in sprašuje pokrajinsko upravo, kaj namestila ukreniti v primeru, da bi ji bila poverjena izvršitev nove ceste Gorica—Villesse: ali se bo držala prvotnega načrta, ali pa bo skušala doseči spremembo na podlagi novega predlaganega načrta sovodnjske občine.

Rojen sem bil na Petkovcu v bližini Logatca na Notranjskem na častitljivi stari domačiji, ki je bila postavljena pred tristo leti. V prejšnjem stoletju je prešla iz rok Lovricovih, ki so se pisali Leskovec, v roke družini Hladnik.

22. decembra 1902 sem zagledal luč sveta. Naslednji dan so me nesli h krstu. Boter je bil Gašper Lukan s Petkovca, moje tete France, botra pa sosedca Petrovčevka. Krščen sem bil v Rovtah pri krstnem kamnu sv. Mihaela.

Moji prvi spomini segajo v tretje leto mojega življenja. Tedaj so me mati ozdravili za vse življenje razvade, ki mnogo otrok izpridi. Imel sem plavo skodelico, mati so mi pa dali jed v lončku. Jaz pa da ne... in sem zahteval jed v svoji posodici. Mati so pa vzeli lonček in rekli: »Če nočeš, pa lačen ostani!« in so jed odnesli. Ko sem bil dovolj lačen, sem seveda prav ponižno prosil in nisem več napravil mater takega prizora.

V zimskih večerih je bilo življenje nekaj prečudno lepega. Včasih smo luščili grah,

GORIŠKA MOHORJEVA DRUŽBA

Odbor GMD sporoča, da bodo v kratkem izšle Mohorjeve knjige za leto 1969, in sicer:

1. KOLEDAR 1969
2. Mirko Kunčič: PISANI VRTILJAK, pesmi za mladino in vesele zgodbe za mlade ljudi
3. Lojze Kozar: PAJKOVA MREŽA, povest
4. MISIJSKI SKOF I. FRIDERIK BARAGA
Ljubiteljem knjig bosta na razpolago še dve dodatni knjigi:
1. Trstenjak: HOJA ZA CLOVEKOM
2. V. Kavčič: ZACARANI VRT

Lepo prosimo poverjenike, ki tega še niso storili, da pošljejo čimprej sezname rednih članov in istočasno naj javijo, koliko izvodov mohorjevkih bodo prevzeli v razdeljevanje, da lahko ustrezajo tudi tistim mohorjevim čitateljem, ki se ne čutijo, da bi se vpisali med redne člane, a ki knjige bodo vseeno vzeli.

Prav tako naprošamo rojake, ki živijo izven Primorske, v raznih italijanskih mestih in raztreseni po svetu, da naročijo knjige (Mohorjeva pisarna, Riva Piazzutta 18 - 34170 Gorizia). Če bi bilo v kakem kraju kaj več naročnikov, naj nam sporoče isti naslov za vso skupino.

GORIŠKE MOHORJEVKE V SLEHERNO HISO!

Ob koncertu „Slovenskih madrigalistov“ v Gorici

V nedeljo popoldne bomo v goriški stolnici lahko poslušali edinstven koncert samih skladb velikega slovenskega renesančnega mojstra Jakoba Gallusa. Njegove skladbe verske in moralne vsebine bo izvajal eden izmed odličnih slovenskih ansamblov, namreč zbor »Slovenskih madrigalistov« iz Ljubljane, ki ga vodi Janez Bolč.

Prvi del sporeda obsega deset skladb iz zbirke »Harmoniae morales«, drugi pa osem motetov. Seveda je nemogoče v nekaj besedah orisati glavne značilnosti Gallusove vokalne glasbe, ki spada po svoji vsebini in obliki med vrhunce polifonske glasbe 16. stoletja. V Gallusovih skladbah se v bistvu prepletajo razni elementi nizozemske in beneške šole. Poleg stroge polifonije pa se v njegovih skladbah javlja tudi homofonija. Njegove kompozicije so tudi ritmično zelo razgibane. Skladatelj zelo rad uporablja disonance in kromatičnost. Posebno živahnost dajeta njegovi glasbi še imitacijska tehnika ter tehnika večzborja (cori spezzati) po zgledu beneške šole. V svojih skladbah je hotel Gallus vedno intimno vskladiti besedilo z glasbo.

Naj omenimo nekaj najbolj značilnih potez s programa nedeljskega koncerta. Za skladbe prvega dela lahko rečemo, da so to sicer po obliki v glavnem madrigali t. j. vokalne polifonske kompozicije s svetnega področja, Gallus pa jim je dal neko moralno vsebino, hotel je v njih izraziti neko etično obarvanost, odtod tudi ime »Harmoniae morales«. Skladbe prvega dela so v glavnem štiriglasne oz. šestglasne. Med posebno posrečeniimi naj zabeležimo tekočo in muzikalno bogato »Nemo placet stultis«, slikovito »En ego campana«, mehko »Dulcis amica mea« ter šestglasni »Musica noster amor« in »Permultos licet«.

Jakob Petelin-Gallus pa je še najbolj znan po svoji izraziti religiozni glasbi, namreč po svojih motetih in mašah. Tako bomo med drugim lahko poslušali vsem znani motet »Ecce quomodo«, božično »Resonet in laudibus« za dva zbora, globoko dognano skladbo »Mirabile mysterium«, izrazito polifonsko oblikovan motet »Diffusa est gratia« ter osmeroglasni motet »Pater noster«, ki je tudi polifonsko zgrajen, ritmično zapleten ter izrazno prepričljiv.

zbirali fižol, medtem ko so mati brali zanimive povesti Mohorjeve družbe.

Potem smo mali zlezli na peč in doživljali romantiko kmečkega večera kot opazovalci. Hlapec je phal pšeno ali kašo, oče so pletli košare, cajne smo jim rekli, mati so preli, pastir je krojil vitre za pletenje košar iz leskovih palic, Petreček je že tudi skušal biti koristen pri delu. Jaz in Mici sva zaspala na peči.

Ko je prišla ura počitka, se je pričel joj in joj. Zbudili so me, naj grem spat. Jaz pa v jok. Ko je bilo pa tako nebeško lepo na peči! Malokdaj se mi je zdelo življenje tako krivično kot v onih trenutkih.

V tistih letih je bil pri hiši star hlapec, Jernač smo ga klicali. Menda je bil preostanek prejšnjih gospodarjev. A bil je mož in pol, sicer hlapec pri hiši, a je bil tako zvest in vdan, zanesljiv in razumen, da se brez njega ni v gospodarstvu nič napravilo. Otroci smo ga tako spoštovali kot očeta.

(Se bo nadaljevalo)

»Slovenski madrigalisti« so že precej nastopali po Sloveniji in ostali Jugoslaviji. Razni kritiki so izrecno pohvalili njih čisto in brezhibno intonacijo, posebno milozvočnost in sonorno umerjenost, k vsemu temu pa še dobro izbrane glasove in neko slovensko toplino, tako da postane ta Gallusov zvočni muzej mesto poduhovljenega glasbenega doživljanja. »Slovenski madrigalisti« so izdelali že vrsto plošč z deli iz polifonske, narodne in cerkvene glasbe.

REVIJA TRŽAŠKIH CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

bo v nedeljo, 17. novembra ob 17. uri v Marijinem domu v Rojanu

ITALIJANSKA TELEVIZIJA

Spored od 3. do 9. novembra 1968

Nedelja: Prvi: 11.00 Sv. maša. 12.00 Duhovnik Cerkev. 21.00 Canzonissima. 22.25 Sportna poročila. — Drugi: 21.15 En mož na dan, tv film. 22.05 Settevoci.

Ponedeljek: Prvi: 21.00 Dnevnik iz prve vojne. — Drugi: 21.15 Slamnati mož, film.

Torek: Prvi: 18.45 Verski problemi. 21.00 Steklena menažerija, drama T. Williamsa. 22.35 S.O.S., film. — Drugi: 21.15 Cordialmente, serijska oddaja. 22.15 Antoine.

Sreda: Prvi: 21.00 Sprehodi po Indiji, nadaljevanje. 22.00 Sport ob sredah. — Drugi: 21.15 Kakor v zrcalu, film.

Četrtek: Prvi: 21.00 Politična tribuna. 22.00 Ze zaključeni primer, serijska oddaja. 22.45 Glasbena oddaja. — Drugi: 21.15 Pestra glasbena oddaja. 22.15 Zoom.

Petek: Prvi: 21.15 Aktualnosti. 22.00 Evropa v letih 1914-18. — Drugi: 21.15 Glasbeni spored. 22.15 Poročila iz filmskega sveta.

Sobota: Prvi 19.35 Duhovna misel za nedeljo. 21.00 Canzonissima. — Drugi 21.15 Srečanja, serijska oddaja. 22.15 Luisa Sanfelice, ponovitev.

★

SLOVENSKA TELEVIZIJA

Spored od 3. do 9. novembra 1968

Nedelja: 9.30 Dobro nedeljo voščimo z Vandrovčini iz Izole in brati Boštjančič. 10.45 Sabrin - slovaški film in risanke. 19.05 Film o Scottu. 20.50 Črni teater iz Prage in baletni divertimento.

Ponedeljek: 17.30 Z avtom po Avstriji - film. 17.55 Po Sloveniji. 19.20 Vokalno instrumentalni solisti. 20.35 Ivan Tavčar: 4000 - tv drama. 21.55 P. I. Cajkovski.

Torek: 17.55 Gustav - risanka. 18.10 Obrežje - oddaja za it. nar. skupnino. 18.35 Filmski mozaik: Dve desetletji italijanskega filma. 19.05 Svet na zaslonu - ameriške volitve. 20.40 Mož s tretjega nadstropja - angleški film.

Sreda: 20.35 Razpotja in odločitve - 50 let prve svetovne vojne. 21.30 Inšpektor Maigret - film.

Četrtek: 18.00 Po Sloveniji. 18.45 Po sledeh napredka. 20.35 Saga o Forsythih. 21.25 Kultume diagonale.

Petek: 20.35 Odporniško ganbanje v filmski upodobitvi: Alžirska bitka. 22.50 Nogo-metna tekma Brazilija : FIF.

Sobota: 15.00 Finalna tekmovanja v namiznem tenisu. 19.20 Naš globus - zanimivosti v svetu. 21.35 Malo za šalo, malo za res - 1. oddaja. 22.00 Osvajalci - film.

Končale so se olimpijske igre

Preteklo nedeljo zvečer (v Italiji so ure kazale začetek ponedeljka, saj je med Italijo in Mehiko časovna razdalja šestih ur) je v mehiški prestolnici ugasnil olimpijski ogenj. S tem so bile končane XIX. olimpijske igre moderne dobe. Naslednje se bodo vršile leta 1972 v glavnem mestu Bavarske v Münchnu.

Letošnje olimpijske igre so znova potrdile, da so Združene države Severne Amerike daleč najmočnejša sila na področju športa. Njeni atleti so osvojili 45 zlatih, 28 srebrnih in 34 bronastih medalj. Veliko so k temu pripomogli tudi njeni črnski atleti, zlasti v tekah. Nekateri od teh črnih športnikov so svoje zmage uporabili kot protest zoper rasno neenakopravnost v ZDA in pri prejemu medalj pokazali prezir do države, ki z njimi mačehovsko postopa. Njih protest je seveda vzbudil splošno pozornost, olimpijsko vodstvo pa spravil v precejšnjo zadrego.

Večni tekmeči Američanov, atleti Sovjetske zveze, so to pot za Sev. Ameriko precej zaostali. Nabrali so si 29 zlatih, 32 srebrnih in 30 bronastih kolajn. Italijani so bili v skupni kvalifikaciji štirinajsti. Dosegli so tri zlate, štiri srebrne in deset bronastih kolajn. Pred štirimi leti so bili v Tokiu veliko bolj uspešni: 10 - 10 - 6. To nazadovanje je izjvalo kritiko po italijanskih časopisih, ki pa je neumestna, saj atleti niso stroji in tudi ne vedno enako razpoloženi in usposobljeni.

Pač pa je zelo napredovala jugoslovanska reprezentanca. Njen izkupiček znaša

tri zlate, tri srebrne in dve bronasti medalji. To je največji uspeh, odkar se Jugoslavija udeležuje olimpijskih iger. Največ je k uspehu pripomogla 21-letna plavalka iz Splita Djurdjica Bjedov, ki si je priborila kar dve kolajni: eno zlato in eno srebrno. Vsa pričakovanja je znova potrdil Slovenec Miro Cerar, ki je bil prvi na konju z ročaji. Tretjo zlato kolajno so si zaslužili jugoslovanski waterpolisti (waterpolo je roketni vodni), ki so v zaključni tekmi odpravili Sovjetsko zvezo z rezultatom 13 : 11. Tudi jugoslovanski košarkarji so premagali moštvo Sovjetske zveze s 63 : 62 koši ter bili drugi, potem ko so izgubili odločilno tekmo z ZDA. Zmagi nad Sovjetsko zvezo sta dali jugoslovanskim igralcem močno zadoščenje, ki so mu dali duška tudi gledalci, kateri so hoteli na ta način protestirati zoper sovjetsko zasedbo Češkoslovaške. Je pač tako, da politični dogodki vedno najdejo svoj odjek tudi v športu.

Laiki naj bi delili sv. obhajilo

Skof Zauner iz Linza v Avstriji, ki je član liturgičnega sveta v Rimu, že dolgo zagovarja stališče, naj bi v posebnih okoliščinah imeli tudi laiki pravico, da delijo sv. obhajilo. Seveda bi se morali strogo držati zadevnih predpisov in živeti zgledno krščansko življenje. Sv. oče je tako dovoljenje že dal škofom južnoameriških držav in Vzhodne Nemčije.

Pisateljka žilica ga ni zapustila do smrti. Tudi ko se je naselil v enem najbolj zapuščenih buenosalreških predmestij postal župnik fare sv. Jožefa Pomperškega, je vedno še našel čas, da je pisal članke za svoje rojake. Njim je namenil tudi svoje Spomine, ne da bi se v njih hotel morda postaviti, koliko je zanje naredil, temveč da bi v njih razodel svoje duhovniško in slovensko srce ter ohranil pozabi dogodke iz našega slovenskega občestva ter izseljenstva, ki bodo enkrat tvorili zgodovino naše polpretekle dobe. Zato menimo, da smo zadeli, če smo dali Spominom pok. msgr. Hladnika naslov V SLUŽBI CERKVE IN NARODA. Oba je ljubil s svojo plemenito dušo in obema je neomajno ostal zvest do smrti. Prepričani smo, da bodo naši bralci v pričujočem spisu našli premnogo spodbud za svoje lastno življenje, istočasno pa imeli vsak teden prijetno branje, saj je znano, da je bil msgr. Hladnik mojster v pripovedovanju.

J. J.

† Msgr. Janez Hladnik

V SLUŽBI CERKVE IN NARODA

(SPOMINI)
UVOD

Pisec teh spominov, pok. msgr. Janez Hladnik, ki je umrl v 63. letu starosti 20. junija 1965 v Argentini, je bil brez dvoma ena vodilnih in najbolj značilnih osebnosti v skupini slovenskih izseljenških duhovnikov v zadnjih tridesetih letih. Njegovo ves čas pionirsko in dostikrat misijonsko delo je bilo deležno splošne pozornosti tako med našimi izseljenci kot v domovini.

Pok. msgr. Hladnik pa ni bil le goreč in podjeten pastir duš, temveč tudi spreten pisatelj in prijeten kramljač v svojih spisih. Dolgo vrsto let je urejeval, vse do prihoda novih izseljencev v Argentino, mesečno revijo »Duhovno življenje«, ki še vedno izhaja. Urejevati revijo pa je svoj čas pomenilo isto kot spisati jo dostikrat od prve do zadnje strani.

Goriške Gnojnice

Trg »Lojze Bratuž«

Svoječasno smo poročali, da so goriški občinski svetovalci SDZ predlagali poimenovanje ulic odnosno trgov tudi po slovenskih zaslužnih možeh ter zaenkrat predlagali imeni nadškofa dr. Sedeja in Lojzeta Bratuža. Komisija za toponomastiko, katere član je tudi občinski odbornik prof. Bratina, je predlog soglasno sprejela. Potem ko je tudi višja pristojna oblast to odobrila, je občinski odbor predložil svetu sklep, da se trg pred cerkvijo v Podgori, kjer so fašisti učitelja Lojzeta Bratuža prijeli in ga nato tako mučili, da je po nekaj tednih hudega trpljenja umrl, imenuje »Piazza Lojze Bratuž«.

Občinski svet je ta odborov sklep skoro soglasno (z edino izjemo misovca odv. Pedronija) potrdil. Tudi pri tej razpravi je odv. Pedroni nastopil s svojim znanim protislovenskim gnevom in se izjavil proti omenjenemu poimenovanju. Z zmernimi, a odločnimi besedami ga je zavrnil dr. Sfiligoj, ki je prikazal učitelja Lojzeta Bratuža kot resničnega mučenika fašističnega nasilja, saj je bil Lojze Bratuž slovenski izobraženec, ki ga zaradi tega fašisti niso trpeli, ker so Slovincem prisodili nacionalno smrt.

»Pozdravljamo zato poimenovanje trga v Podgori po Lojzetu Bratužu kot nekako oddolžitev za njegovo veliko trpljenje in mučeniško žrtve,« je dejal dr. Sfiligoj in povedal, da je občinski svetovalec dr. Andrej Bratuž njegov sin.

Od raznih sektorjev občinskega sveta je bilo slišati ostro zavrnitev Pedronijevih izpadov. Tedaj se je načelnik misovske skupine Baiocchi približal dr. Bratužu in ga prosil za odpustanje zaradi Pedronijevih izbruhov. Dolžni smo zato povedati, da sta misovska svetovalec geom. Baiocchi in dr. Fonzari glasovala za to poimenovanje.

Načelnik skupine demokrščanskih svetovalcev dr. Cian je v lepih besedah omenil lik izobraženca Lojzeta Bratuža, ki ga je osebno poznal kot glasbenika ter se ga spomnil kot mučenika. Mislimo, da je to zgodovinski dogodek v življenju goriških Slovincov. Zdad pričakujemo še imenovanje kake primerne ulice ali trga po nadškofu Sedeju.

Poslopje slovenske šole bo v ulici Campi

Ker izraža »Novi list« od 17. t. m. neke dvome v resničnost odločitve za zgraditev novega slovenskega šolskega poslopja v ulici Campi in namiguje na neko »prazno obljubo naivnim volivkam«, ki naj bi bile oddajale svoje glasove po navodilih »od znotraj«, smo dolžni povedati, da so občinski svetovalci Slovenske demokratske zveze po dolgoletnem vztrajnem prizadevanju dosegli, da se poslopje za vse slovenske šole, ki so zdaj v ulici Croce, zgradi v ulici Campi. In še, da je prostor že zaznamovan v regulacijskem načrtu.

Te dni je občinski svet še potrdil odborov sklep, s katerim prosi občinska uprava vlado, naj nakaže 11.175.000 lir za prostore osnovne šole in 191.773.040 lir za slovensko učiteljske, gimnazijo in licej.

Prireditve v korist misijonov

Naši ljudje za misijone radi prispevajo. To se je pokazalo tudi preteklo nedeljo, ki je bila istočasno praznik Kristusa Kralja. Ceprav je bil dan zelo zapeljiv za kak izlet v naravo, se je prostorna dvorana Katoliškega doma v Gorici kar dobro napolnila z misijonskimi prijatelji. Na sporedu je bila otroška misijonska igrice, srečolov in veseloigra »Zupanova Micka«. Standreški otroci so prav prisrčno prikazali »Nezadovoljnega Jezuščka«, ki ga otroci vse preveč prosijo zase, ko bi bilo prav, da bi imeli odprto srce tudi za svoje sovrstnike v misijonskih pokrajinah.

Veseloigra »Zupanova Micka« pa je morala žal odpasti, ker je neposredno pred nastopom zbolel na influenco eden glavnih igralcev. Igro so pripravili člani župnijskega prosvetnega društva iz Standreža. Upamo, da bodo nastopili ob drugi priliki, saj se je prosvetno-kulturna sezona šele dobro pričela in bo še dovolj zimskih večerov na razpolago.

Pevma

Smrt je znova posegla med stare oslavske korenine in odpoklicala Jožefo Figelj v starosti 79 let. Pokojnica se je na Oslavje priženila iz bližnjega Stavrca, odkoder jo je za nevesto pripeljal na Oslavje Rožič Mihael. Z njim je imela sina Mihaela, sedanjega ravnatelja slovenskih višjih srednjih šol v Gorici. Ko ji je mož zgodaj umrl, se je v drugič poročila in imela sina Joška Mariniča, ki je učitelj v Steverjanu, ter hčerko Rozalijo, ki sedaj gospodinja na domu. Bog ji ni prizanesel s preizkušnjami in trpljenjem, toda vse je vdano prenašala kot močna krščanska žena. Bolezen jo je posebno hudo prizadela zadnje leto.

Pokopali so jo v ponedeljek dopoldne ob lepi udeležbi domačinov in znancev iz Gorice ter zastopnikov dijaštva in profsorskega zbora slovenskih višjih srednjih šol. Bog daj pokojnici večni mir. Sinovoma in hčerki pa izrekamo iskreno sožalje.

Mednarodna cvetlična razstava gre h kraju

V miramarskem parku je že od 25. aprila odprta mednarodna cvetlična razstava, ki se bo zaključila 4. novembra. Na vrsti je bilo več razstavnih ciklusov; na zadnjem so prikazali krizanteme, razglednice in mednarodne kataloge cvetic ter otroške risbe. V ta ciklus je bila vključena tudi filatelistična razstava ter razstava kanarčkov in gozdnih ptic. Sodelavcem na letošnji uspeli razstavi so v nedeljo podelili nagrade.

SKANDINAVSKI izvor Slovencev

V Trstu je pravkar izšla v samozaložbi knjiga »Skandinavski izvor Slovencev«, etnografsko-jezikoslovna in zgodovinska študija. Napisal jo je Franc Jeza.

Knjiga obravnava, kot pove naslov, nastanek, izvor in naselitev oziroma preseljevanje Slovencev od približno leta 100 pred Kr. do naselitve v Karantaniji in na današnjem slovenskem etničnem prostoru. Avtor navaja mnogo dokazov za to, da je bila prvotna domovina Slovencev v Skandinaviji in sicer v južni Norveški in srednji Švedski. Tam se je ohranilo, kot piše, še mnogo krajevnih imen, ki to potrjujejo. Ime Slovinci navaja iz stare skandinavske besede solvend, kar pomeni »k soncu obrnjeni« ali »namenjeni«. Nanaša se verjetno na davne odprave Skandinavcev, ki so plule na jug ropat ali trgovati, ali pa tudi na oboževanje sonca. Tudi skandinavske arheološke najdbe namreč potrjujejo, da so imeli davni Skandinavci visoko razvito enobožno verstvo, katerega simbol jim je bilo sonce. Svojega Boga, ki so ga imenovali Kor ali Gor, so častili na gorah ali pod hrasti. Beseda hrast pride, kot dokazuje avtor, iz Hor-ast (Horu ljub), to je Horu ljubo drevo. Temu verstvu oziroma njegovim presenetljivo bogatim ostankom med Slovenci je posvetil posebno poglavje. Take ostanke Horove vere vidi med drugim v značilnih slovenskih cerkvah na gorah, v korantih in v običaju jurjevanja, pa tudi v raznih krajevnih imenih in imenih gora (npr. Bohor).

Knjiga je razdeljena v večje število poglavij, ki se ukvarjajo s staronordijsko ostalino pri Slovincih, v jeziku, etnologiji (kozolci itd.), v imenih zgodovinskih osebnosti in v priimkih. Tu pride avtor do presenetljivih ugotovitev, da so slovenski priimki prastari in da jih je mnogo najti celo v staronordijskih skaldskih pesmih in sagah. Tako je npr. tudi slovenska beseda skladati (pesmi) prišla iz staronordijske besede skald - pesnik.

Po njegovem se je ohranilo v slovenščini na tisoče staronordijskih besed in več sto jih tudi navaja. Le da so dobile v slovenskem jeziku (kot dokazuje) drugačne končnice, kar je pripisati stiku z Baltijci in Sarmati.

Avtorjeve teze bodo gotovo vzbudile živahne odmeve pri jezikoslovcih in zgodovinarjih, tembolj ker popolnoma prevrnejo dosedanje predstave o najstarejši slovenski zgodovini. Tako Jeza med drugim dokazuje, da prideta tudi besedi kosez in župan iz staronordijskega jezika, medtem ko se je doslej mislilo, da sta turško-tatarskega ali obrskega izvora in so bile na tej hipotezi zgrajene vse predstave o naši najstarejši narodni zgodovini. Jeza izvaja besedo kosez iz staronordijske besede kostr - voliti. Kosez je bil tisti, ki je volil, knez pa tisti, ki je bil izvoljen (kosing - kosning).

Knjiga šteje 324 strani in stane 3000 lir, 5 dolarjev ali 125 avstrijskih šilingov. Dobiti jo je v slovenskih knjigarnah v Trstu in Gorici ter v Celovcu.

—j—c—

RADIO TRST A

Spored od 3. do 9. novembra 1968

Poročila: 7.15 (samo ob delavnikih), 8.15, 11.30 (samo ob delavnikih), 13.15, 14.15, 17.15 (samo ob delavnikih), 20.15 in 23.15

Dejstva in mnenja: 14.15 (samo ob delavnikih).

Sport: (dnevno) ob 20.00 uri.

Nedelja: 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu. 10.00 Mercerjev godalni orkester. 10.45 Tržaške pesmi. 11.15 Oddaja za najmlajše: Malot: »Brez doma«. Prvi del. 12.00 Nabožna glasba. 12.15 Vera in naš čas. 13.00 Odmevi tedna v naši deželi. 13.30 Glasba po željah. 15.30 »Novembrski dan«. Izvaja Radijski oder. 18.40 Iz pesniških gavajev: Domači narečni stih. 19.15 Sedem dni v svetu. 20.30 Bednarik: Pratika.

Ponedeljek: 8.30 Godalni orkestri. 9.00 Italijanske vojaške godbe. 9.45 Zaključek XLIV. državnega kongresa Inštituta za zgodovino italijanskega preporeda v pristojnosti predsednika republike. Prenos iz občinskega gledališča G. Verdi v Trstu. 11.00 Skladbe o prvi svetovni vojni. 13.30 Glasba po željah. 16.00 Proslave »Trieste 68«: Slovensni Te Deum, prenos iz stolnice sv. Justa v Trstu. 16.30 Sciasciov motiv. 17.20 Za mlade poslušalce: Car glasbenih umetnin. 17.35 Misli in nazori. 17.55 Kako in zakaj. 18.30 Vojne pesmi. 19.00 Na elektronske orgle igra Cristiano. 19.20 Zabavali vas bodo Kaempfertov orkester, pevec Adamo in Jacksonov kvartet. 21.05 Zgodbe prve svetovne vojne: »G. Ungaretti«.

Torek: 11.35 Sopek slovenskih pesmi. 12.00 Bednarik: Pratika. 12.30 Za vsakogar nekaj. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušalce: Plošče za vas. 19.30 Cankarjeve črtice (6): »Zaklenjena kamrica«. 19.45 Košutova, Peliconova in trio Možina izvajajo slovenske ljudske pesmi. 20.35 »Sicilske večernice«. Opera v 5 dejanjih.

Sreda: 11.35 Sopek slovenskih pesmi. 12.10 Liki iz naše preteklosti: Andrej Kragelj. 13.30 Glasba po željah. 17.00 Tržaški mandolinisti ansambel. 17.20 Za mlade poslušalce: Ansambli na Radiu Trst. 17.35 Ne vse, toda o vsem. 17.55 Ščepec poezije. 19.10 Lupinc: »Higiena in zdravje«. 19.15 Prijetne melodije. 20.35 Simfonični koncert.

Četrtek: 11.35 Sopek slovenskih pesmi. 12.00 Finžgar: »Mirna pota«. Prvi del. Izvaja Radijski oder. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušalce: Razkuštrane pesmi. 17.35 Moj prosti čas. 17.55 Kako in zakaj. 19.10 Pisani balončki, rad. tednik za najmlajše. 19.40 Prijetne melodije. 20.35 »López«, drama v treh dejanjih.

Petek: 11.35 Sopek slovenskih pesmi. 13.30 Glasba po željah. 17.20 Za mlade poslušalce: Glasbeni mojstri. 17.35 Ne vse, toda o vsem. 17.55 Slovenščina za Slovence. 19.10 Spinelli (6): »Združevanje Evrope«. 19.45 »Berl, berl rožmarin zeleni«.

Sobota: 11.35 Sopek slovenskih pesmi. 12.10 »Iz starih časov«. 12.20 Za vsakogar nekaj. 13.30 Glasba po željah. 16.45 Otrokov pravljinski svet: Andersen: »Kakor napravi stari, je zmeraj prav«. 17.20 Cerkev v sodobnem svetu. 17.30 Za mlade poslušalce: Od šolskega nastopa do koncerta. 17.45 Slovenski znanstveni delavci na univerzi. 18.00 Moj prosti čas. 18.30 Zbor z Repentabra, ki ga vodi Guštin. 19.00 Igra skupina »The Hawaiian Hula Boys«. 19.10 Družinski obzornik. 19.25 Zabavali vas bodo Lefévrov orkester, kvartet Cetra in trobentač Calvert. 20.35 Teden v Italiji. 20.50

Poziv staršem in dijakom!

V zvezi z ustanovitvijo višje strokovne šole za trgovino s slovenskim učnim jezikom v Gorici poziva sindikat slovenskih šolnikov starše vseh dijakov, ki so zaključili nižjo srednjo šolo s slovenskim učnim jezikom in se zaradi pomanjkanja tovrstne šole niso vpisali v nobeno šolo ali pa so se vpisali v odgovarjajočo italijansko šolo, naj se vpišejo v novoustanovljeno šolo. Rok za vpisovanje je do 10. novembra. Vpisovanje je na tajništvo nižje srednje šole s slovenskim učnim jezikom v ulici Randaccio. Ker je obisk tovrstne šole velikega pomena za bodočo kvalifikacijo, pozivamo starše, naj ne zamudijo ugodne prilike, ki se ponuja njihovim otrokom.

Odbor sindikata slov. šolnikov v Gorici

V nedeljo, 3. novembra ob 16.30

bo v goriški stolnici

GALLUSOV KONCERT

na katerem bo zbor SLOVENSKIH MADRIGALISTOV iz Ljubljane izvajal Gallusove skladbe.

Prepričani smo, da bo udeležba velika, saj gre za izreden umetniški užitek.

ZA KMETOVALCE

Sadimo lilije!

Vse lilije se zadovoljijo z dobro vrtno zemljo, ki pa naj ne bo pretežka ne prelahka. Hlevski gnoj zakopljemo za prejšnje leto. Zlata lilija, ki je občutljiva za mokroto, rabi zelo dobro, globoko in vsekako odcedno zemljo. Sadimo jih na 80 cm široke grede v treh vrstah na vsakih 15 do 20 cm. Vedeti moramo, da nekatere lilije ne poženejo korenin samo ob dnu čebulice, pač pa tudi na zasutem delu stebela in jih zato sadimo globlje. Tako sadimo dolgocevetno in kraljevsko 20 cm, zlato in tigrasto 25 in japonsko 30 cm globoko. Ob saditvi dodamo nekaj sestavljenega gnojila, v katerem naj prevladujeta fosfor in še posebno kalij. Lilije ne smejo trpeti suše. Zalivanje naj bo redno posebno v poletnih mesecih. Ne pozabimo jim dati gnojnih zalivkov. Le zlata lilija ne želi preveč mokrote.

Lilije sadimo v septembru in oktobru v mrzlih krajih jih pozimi pokrivajo zastirko. Ko pa se pojavijo prve tlapje po mladne sape, jih spet odkrijejo. Cveti nabiramo tako, da odrežemo steblo v višini 5 do 10 cm od tal. V oktobru jih spognojimo z istimi gnojili kot pri sajenju. Pri tem gnojilo rahlo ukopljemo in pazimo, da ne ranimo čebulic. Sicer pa glejmo, da lilije čim manj nadlegujemo okopavanjem in podobnimi opravili. Lilije ostanejo v zemlji po štiri ali pet let.

Inž. Janko Košič

OBVESTILA

Državno učiteljske »A. M. Slomška« Trstu je izdalo ob priložnosti uradnega poimenovanja in 20-letnice ustanovitve redno izvestje. Vsebinska je zanimiva in tehtna. Razen tega vsebuje tudi seznam vseh profesorjev, ki so poučevali na zavodu in seznam vseh abiturientov ločen po šolskih letih. Izvestje je na razpolago v tajništvu učiteljskega. Cena 600 lir.

Slov. Vincencijeva konferenca v Trstu prireja tudi letos naslednje izpopolnjevalne tečaje za: strojepis, nemščino in srbsko hrvaščino. Tečaji so namenjeni zlasti mladini, ki je končala obvezno srednjo šolo in se pripravlja, da vstopi v poklic. Vpisovanje in informacije vsak delavnik od 17. do 19. ure do vključno 15. novembra v Trstu, ul. S. Nicolò, 31/II., telefon 62-972. — Vodstvo tečajev.

Slovensko gledališče v Trstu priredi igro Antona Pavloviča Cehova »TRI SESTRE« drama v štirih dejanjih še v nedeljo, 3. novembra ob 16. uri. Abonmaji so na razpolago pri blagajni Kulturnega doma, ul. Petronio 4, vsak dan od 12. do 14. ure.

DAROVI:

Za Zavod sv. Družine v Gorici: Sestre Prinčič ob sedmi obletnici smrti sestre Dore 2.500 lir.

Za Alojzijevišče: Sestre Prinčič ob sedmi obletnici smrti sestre Dore 2.500 lir.

Za Marijin dom v Rojanu: Marija bijan 5.000 lir v počastitev pok. Fani Matkisi roj. Zorko.

Vsem plemenitim darovalcem Bog povrni, pokojnim pa daj večni pokoj!

OGLASI

Za vsak mm višine v širini enega stolpca: trgovski L. 70, osmrtnice L. 100, več 80% davek na registrskem uradu.

Odgovorni urednik: msgr. dr. Fr. Močnik
Tiska tiskarna Budin v Gorici

Izdava Katoliško tiskovno društvo

ZVEZA CERKV. PEVSKIH ZBOROV V TRSTU

priredi v novembru in decembru letos, tečaj za zborovodje, pevske učitelje in pevce. Predavanja o interpretaciji glasbenih del, o pravilni dihalni tehniki, o ritmiki, o fraziranju, o pravorečju in o diriganju bodo v Trstu, ul. Donizetti 3. Vsak četrtek bosta po možnosti dve predavanji iz različnih že omenjenih pevskih področij.

Začetek tečaja bo 7. nov. ob 20. uri.

